

2011. DECEMBER 17. SZOMBAT

1PÉTER 2,1–10

DR. PERES IMRE

Épüljete fel lelki házzá

^{2,1}Levetve tehát minden gonoszságot, minden álnokságot, képmutatást, irigységet és minden rágalmazást, ^{2,2}mint újszülött csecsemők a hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjete az üdvösségre; ^{2,3} mivel megízleltéte, hogy jóságos az Úr. ^{2,4}Járuljatok őhozzá, mint élő kőhöz, amelyet az emberek ugyan megvetettek, amely azonban Isten előtt "kiválasztott és drága"; ^{2,5}ti magatok is mint élő kövek épüljete fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljate fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által. ^{2,6}Ezért áll ez az Írásban: "Íme, leteszte Sionban egy kiválasztott drága sarokkővet, és aki hisz benne, nem szégyenül meg". ^{2,7}Néktek, a hívőknek drága kincs; a hitetleneknek pedig az a kő, amelyet megvetettek az építők, sarokkővé lett, ^{2,8}megütközés kővévé és botránkozás sziklájává; azok beleütköznek, mert nem engedelmesskede az igének. Ők erre is rendeltettek. ^{2,9}Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdesséte nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; ^{2,10}akik egykor nem az ő népe voltatek, most pedig Isten népe vagytok, akik számára nem volt irgalom, most pedig irgalomra taláttatek.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az apostol gondolatai folytatódnak a következő versekben is, ahol több gyakorlati felhívást intéz olvasóihoz. A leírtaknak főleg parenetikus jellege van, amiben váltakoznak az etikai indikatívuszok és imperatívuszok.¹ Az egész szakasz egy kiemelkedő közösségnek szól: az egyháznak, amelyet szűkebb értelemben újjászületteknek nevez. Ők alkotják a lelki

házat, amelynek különböző pozícióban élő kövei, és ennek a háznak a szegletköve Jézus Krisztus. Az újszülötteknek megmentés köve, az ellenszegülőeknek és kárhozatra menőknek botránkozás sziklája. Az egyház tagjai is valamikor azok közé tartoztak, de megtérésükkel Isten népének tagjaivá váltak, és irgalmat nyertek.

Exegetikai megjegyzések

1–3. vers

Talán valamilyen őskeresztyén etikai kódex (Lasterkatalog) anyagából idéz az apostol, amikor arról beszél, hogy milyeneknek kellene lenniük a keresztyéneknek, akik Krisztusban újjászülettek. Isten ígéje szülte őket újjá (1Pt 1,23). Az új élethez tartozó magatartásbeli életforma kritériumai nem minden esetre csak a keresztyén egyház sajátjai. Ha ennek az etikai kódexnek más antik etikai követelmények is részei, ebből láthathajuk, hogyan értékelődött és hagyományozódott az antik világban minden olyan etikai vagy társadalmi pozitívum, amibe a keresztyénség is belépett, valamit átvett, és valamit a sajátjából maga is

¹ W. SCHRAGE, Der erste Petrusbrief, in: H.BALZ-W.SCHRAGE: *Die Briefe des Jakobus, Petrus, Johannes und Judas*, NTD 10, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1985, 82.

hozzáadott. Ennek különböző adalékai nemcsak itt, hanem más újszövetségi (főleg apostoli) iratokban is fellelhetők.²

A keresztyén létformát az apostol úgy jellemzi, mint olyan állapotot, amiben a keresztyén ember „átvetkőzött”. Ugyanis azt mondja, hogy aki újjá születik Krisztusban, az leveti a régi „ruháit”, azaz korábbi rossz szokásait és beidegződéseit, és felöltözik a hit fehér „ruhájába”, azaz olyan tulajdonságokban erősíti meg magát, amelyek a hit és az üdvösség hasznára valók. A rossz tulajdonságok közé a következőket soroljuk: gonoszságot, álnokság, képmutatás, irigység és rágalmazás. Nem lehet tudni, hogy miért éppen ezeket a rossz tulajdonságokat emeli ki az etikai kódexből. Tény, hogy ezek bomlasztó és romboló jellegűek, és sok kárt okozhatnak az egyházban. Ezzel szemben az újszülöttek (frissen megtértek a Krisztusban) finom lelki táplálékkal erősítik magukat, hogy minél maximálisabb életértékeket tudjanak teremni. A lelki táplálék legegyszerűbb változata a „tej”, amelyet az apostol hamisítatlannak minősít. Itt következtetni lehet arra, hogy ez alatt a metafora alatt az apostol az Isten igéjét, és a Krisztus evangéliumát érti. A táplálék célja a növekedés. A növekedés élményeihez tartozik az is, hogy a hívő ember különböző formában ízlelgetheti, hogy „jóságos az Úr”. Ez nem csak reflexió egy ószövetségi kultikus gyakorlatra (Zsolt 34,9), hanem aktuális tapasztalat is azok életében, akik közel állnak az Úrhoz. Eszerint a keresztyén hit nem csak tanításban és szolgálatban aktív folyamat, hanem tapasztalatban és élményben is, ami lelki magasságokba tudja emelni a Krisztusban hívőt.

4–5. vers

Krisztus az egyház számára amolyan „élő kő”. Ennek két vetülete látszik az apostol előtt: valaki megveti, valaki „kiválasztottnak” és „drágának” tartja. Tulajdonképpen az emberek sorsa dől el a Krisztushoz való viszonyulásukban. A továbbiakban az apostol a pozitív keresztyéni viszonyulást boncolgatja. Ahogy Krisztus élő kő ebben a világban, úgy lesznek élő kövekké a keresztyének is:³ egymáshoz kerülve egy különös lelki házat képezhetnek, (egyházat). Ebben ők egyformán tagok, és szent papság is, és nem csak szimpla imádság tartozik szolgálatukhoz, hanem különös lelki áldozatok felajánlása is. Ez a metafora az ószövetségi kultikus szokásokat és rendet tükrözi, ami most az apostol látomásába vetődik. Az Isten előtti szolgálat kedves az Istennek, mert Jézus Krisztus által történik. Mert Isten előtt nincs kedvesebb áldozat, mint Jézus Krisztusé, és azoké, akik általa járulnak színe elé.

6–8. vers

Az apostol szava igazolására egy ószövetségi idézetet használ, amelyet Ézsaiás prófétától vesz át (Ézs 28,16). Az apostol itt a próféta látását Sion fontosságáról aktualizálja, amikor a Sionon levő templom képét átértelmezi Jézus Krisztusra, akit az apostol már Ézsaiás próféta prófécijában valóságosnak lát.⁴ A prófécia záró részében („aki hisz benne, nem szégyenül meg”) gyakori prófétai biztatás ölt testet, amely szinte napi konfrontációból származhatott a zsidó nép életében. Ugyanis a népek tengerében a zsidók monoteista hitük miatt gyakorlta megvetést, vagy bántalmazást szenvedtek. Mégis a próféták biztatták honfitársaikat, hogy aki hisz az Úrban és reményével vonzódik a templomhoz, a dolgok végső menetében nem szégyenül meg. Erre számíthat a Krisztusban hívő nép is. Ha a Sion köve Krisztus, ez a hívőknek drága kincs. A hitetlenek azonban ezt megvetik: életük számára Krisztus nem számít sarokkőnek. Inkább botránkoznak rajta. Sajnos vesztükre. Óvatlan életfordulatban beleütköznek, és összezúzódnak. Aki nem engedelmeskedik az igének, más sorsra nem számíthat. Talán ilyen értelemben kellene értenünk azt, hogy a hitetlenek erre a sorsra „rendeltettek”. Bizonyára ez nem negatív fatalizmus, hanem a választott életút elkerülhetetlen következménye.

9–10. vers

A negatív képek után most az apostol az egyház „rendkívüliségét” emeli ki. Négy olyan jelzőt használ az egyházra, amely korábban Izraelt illette meg: választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, Isten tulajdonba vett népe. Ezzel az apostol azt jelzi, hogy Isten ószövetségi népe helyett az egyházat tartja új népének, amelyre minden ígérete rászáll. Ezzel egyúttal az apostol az ószövetségi nép és az egyház közti kontinuitást erősíti. Az áldás, a kiválasztás, de a szolgálati küldetés is most az egyházé. Az apostol levele olvasóinak feladatában azt látja, hogy nekik is hirdetni kell Isten nagy tetteit. Itt nem csak a kegyelmet, és a kiválasztást láthatja fontosnak, hanem azt is, hogy az egyház ennek kapcsán a saját sorsáról is szót ejtethet: az egyház népe nem tartozott valamikor az Istenhez, sötétségben élt, de Isten irtalma folytán csodálatos

² Vö. pl. Róma 1,29; 13,13; 1Kor 6,9-10; 2Kor 12,20; Ef 4,31; Kol 3,8; Tit 3,3 stb.

³ A kövek mint élő emberek régi eredetű kép (pl. Aeszkülosz, Pindarosz, stb.): Eduard G. SELWYN, *The First Epistle of St. Peter*, London-Basingstoke, Macmillan Press, 1974, 158.

⁴ S. THEVISSSEN, *De eerste Brief van Petrus*, Romen, Roermond, 1973, 47.

világosságra jutott, és Isten nagy szeretetében részesült. Így vált Isten népévé. Erről soha nem hallgathat, hanem küldetésében mindig erről a csodálatos Isteni üdvtervről kell bizonyosságot tennie.

Prédikációvázlat

1. Rossz tulajdonságok

Az embereknek különböző tulajdonságaik vannak: jók, jobbak, rosszak, és még rosszabbak. Nem függ ez kortól vagy nemtől, gazdagságtól vagy szegénységtől, és nem is a fajtól. Ebben Isten előtt egyformák vagyunk. Hanem a szívtől! Akinek gonosz a szíve, annak tulajdonságai is gonoszt sugallnak. És aki gonoszt művel, annak a szíve sem lehet jó. De hát mitől legyen jó az ember szíve, amikor vétekben fogantatik és bűnben születik (Zsolt 51,7)? Egyedül

Krisztus adhat nekünk új szívet! A sajátját! Olyat, amiben nincs gyűlölet, nincs gonoszság, álnokságot, képmutatás, irigység vagy rágalmozás. Abban az Atya szeretete uralkodik. Aki ilyen szívvel él, az a rossz tulajdonságokat leveti, mint egy ócska ruhát. Az ilyen ember Krisztus igazságának ékességébe öltözik.

2. Lelki növekedés

A növekedés az élet legtermészetesebb jele. A gyermekek egészségi állapota abban mutatkozik meg, hogy egyre jobban növekednek és gyarapodnak. Hasonló növekedésnek kell érvényesülni a hitéletben is. Aki megáll a növekedésben és megreked (újja)születési állapotában, az elkorcsosodik. Ezért a hitben fejlődni kell, és ez a fejlődés életünk végéig tart, annak ellenére, hogy a múltó évekkel a mi külső emberünk romlik napról-napra (Kol 3,10).

3. Ízlelgetni az Úr jóságát

Nemcsak a jó bort lehet ízlelgetni, hanem az Úr jóságát is. Sőt, meg is lehet tőle „mámorosodni“. De nem esztelen ugrabugrálásra, vagy féktelen (extatikus) viselkedésre, hanem arra az épeszű, de jó akaratú végzett hálaadásra és dicsőítésre, amelyet csak az Úrban boldog szív tud alkotni. Ez is hozzátartozik a hit mélységeihez és magasságaihoz. Mert nemcsak a szenvedések visznek oda, hanem a hála és a boldog szív is. Mert nem jó, ha valakinek a hite megfagy komor arca mögött. És már nem hat rá „se nap, se szél“. Az ilyen szívben megfagyott a Krisztus. De aki igazi hitben él Krisztusban, az naponta ízlelgeti sokfajta „színben és varázsban“, milyen jó az Úr, és milyen jó, hogy ezt tudja nemcsak az Úr, hanem a hívő szív is.

4. Az élő kő

Milyen paradoxon: kő és élő! Pedig azt gondolnánk, hogy a kő merev, rideg, hideg, élettelen. Így is van, s igaz ez szinte minden kőről körülöttünk a világban. És mégsem: bizonyos szempontból ez nem egészen igaz, mert a kő is öregszik, fakul, porlik, csiszolódik és összezúzható. Talán egyedüli értéke az, hogy mégis szilárd: nagy terheket bír el (és olykor széppé/formálhatóvá is tehető). A lelki életben Krisztus a Kő(szikla), aki él, és nemcsak élővé teszi a többi követ a maga közelében (újakat „szül“), hanem arra is van tulajdonsága, hogy alakuljon (a részben, a többi kő között), és összekösse a többi követ egy élő épületté. A sioni kőbe zárt Élet nem halt meg, hanem élővé teszi az egész épületet („vallást“, népet, egyházat). Ékessé lett Isten számára, és drágává minden hívő szívnek. Kő, s mégis az élet legnagyobb forrása. Íme, hogy szaporodnak belőle az élő kövek!